

DORPSVISIE MUSSELKANAAL

2011-2020

Een zelfstandig dorp, met een regionale (verzorgings)functie.

Titelpagina

Titel : Dorpsvisie Musselkanaal 2011 - 2020
Ondertitel : Een zelfstandig dorp met een regionale (verzorgings)functie
Auteur : Gemeente Stadskanaal
Plaats : Stadskanaal
Datum : mei 2012
Versie : Definitieve dorpsvisie Musselkanaal

Voorwoord

In februari 2008 is Wijkaanpak Stadskanaal officieel van start gegaan. Wijkaanpak Stadskanaal is een samenwerking tussen gemeente, Lefier en Woonzorg BCM¹. Deze drie organisaties hebben hun krachten gebundeld en gaan samen het werken in de wijken op een andere manier aanpakken. Doel is om *'samen met de bewoners en de andere partners in de dorpen en wijken te komen tot integraal gedragen visies, een integrale projectenagenda en een wijkschouw, voor alle dorpen/wijken vóór eind 2013, met als doel het creëren van een veilig woon- en leefklimaat waarin mensen zich thuis voelen, waarvoor zij zich verantwoordelijk voelen en waarbij zij zich betrokken voelen.'* De verandering ligt met name op het gebied van het integraal oppakken van dit proces waarbij naast bijvoorbeeld de gemeente, Lefier en BCM, ook bewoners en andere organisaties nadrukkelijk betrokken worden.

De visie op Musselkanaal is op bijzondere wijze tot stand gekomen. Bij de ontwikkeling hiervan zijn verschillende partijen betrokken. De start was in september 2008, waarin Wijkaanpak Stadskanaal met zowel bewoners als organisaties in Musselkanaal in gesprek is gegaan over het dorp. Hoe kijkt iedereen tegen Musselkanaal aan en hoe ziet iedereen de toekomst van Musselkanaal?

Deze visie en programmering zijn het resultaat van bijeenkomsten en gesprekken met bewoners- (werkgroepen), medewerkers vanuit gemeente, BCM en Lefier en professionals van organisaties die actief zijn in Musselkanaal. De inventarisatie en analyse zijn tot stand gekomen op basis van gegevens uit de Groninger Gemeente Monitor, het Lemon leefbaarheidsonderzoek en verschillende beleidsstukken. In het programma worden de projecten voor de komende jaren opgenomen.

Gemeente Stadskanaal
Mei 2012

¹ In het verdere document wordt gesproken van BCM in plaats van Woonzorg BCM.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	6
2.	Algemene beschrijving van Musselkanaal.....	8
	<i>Wie wonen er?</i>	8
2.1	Hoe ziet Musselkanaal eruit?	11
	<i>Woon- en leefomgeving Musselkanaal</i>	14
	<i>Samen leven</i>	17
2.2	Stand van zaken in het dorp in 2011.....	20
3.	Analyse	21
4.	Musselkanaal in 2020.....	23
4.1	Wonen, welzijn en zorg	23
4.2	Economische ontwikkelingen	25
4.3	Sport, recreatie en toerisme	26

1. Inleiding

Aanleiding

Bij de start van Wijkaanpak Stadskanaal is Musselkanaal, naast Alteveer en Stadskanaal Noord als visiewijk aangewezen. Dit houdt in dat het gehele visietraject doorlopen wordt. Het traject bestaat uit een initiatieffase, inventarisatie, analyse, visievorming en programmavorming. Het integrale visiedocument is tot stand gekomen vanuit bewoners, gemeente, Lefier, BCM en partijen als welzijns- en zorginstellingen, scholen en politie. Dit alles om er voor te zorgen dat er een breed gedragen en herkenbaar visiedocument is.

In september 2008 is de aftrap gegeven in Musselkanaal. Hierbij zijn tijdens afzonderlijke bijeenkomsten zowel bewoners als organisaties uitgenodigd om vanaf het begin mee te denken, mee te praten en mee te doen in het proces om te komen tot een integraal visiedocument. Leden van de bewonerswerkgroepen hebben als input in november 2009 een visiedocument gepresenteerd, waarin ze duidelijk hun eigen visie op Musselkanaal hebben verwoord². Het document dat nu voor u ligt vormt het integrale visiedocument waarin de ideeën van de bewoners(werkgroepen) zijn meegenomen.

Aanpak

Bij de startbijeenkomsten, één voor bewoners en één voor professionals, hebben aanwezigen hun zorgen en dromen over Musselkanaal aangegeven. In juni 2009 is er een gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd waarbij bewonerswerkgroepen en organisaties hebben aangegeven met welke onderwerpen ze de komende jaren aan de slag gaan.

Afb. 1.1: Dromen plakken.

Afb. 1.2: Zorgen plakken.

Afb. 1.3: Enthousiast aan de slag.

Naast deze sessie heeft een tweetal onafhankelijke onderzoeken plaatsgevonden, te weten:

- het Rigo³ onderzoek (uitgevoerd namens Lefier);
Voor het Rigo onderzoek zijn zowel huurders als kopers ondervraagd over verschillende aspecten van leefbaarheid. Voor het meten van de leefbaarheid is gebruik gemaakt van Lemon, de leefbaarheidsmonitor. Deze maakt de bevindingen van bewoners over de leefbaarheid aan de hand van kaartbeelden inzichtelijk.
- de Groninger Gemeente Monitor⁴ (uitgevoerd namens de gemeente Stadskanaal).

² 'Dorpsvisie Musselkanaal, Musselkanaal toont karakter' (5 november 2009).

³ Lemon Emmen, Borger-Odoorn, Stadskanaal, vervolgmeting 2009 (Rigo Research en Advies B.V.).

⁴ Groninger Gemeentemonitor 2010.

De Groninger Gemeente Monitor (GGM) is een instrument dat onderzoeken en gegevens bundelt ten behoeve van beleidsmakers. De GGM gaat over het sociale vlak: o.a. bevolking en migratie, leefbaarheid en inkomen. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit vier bronnen:

- Via burgers (enquête);
- via de gemeente (bijvoorbeeld GBA);
- via het provinciale circuit (bijvoorbeeld GGD gezondheidsenquêtes);
- via het landelijke circuit (bijvoorbeeld Centraal Bureau voor de Statistiek).

In dit visiedocument wordt qua cijfermateriaal uitgegaan van de indeling die het CBS hanteert. Dat betekent dat onderscheid wordt gemaakt in drie gebieden: Musselkanaal Noord, Musselkanaal Centrum en Musselkanaal Zuid. Deze gebieden komen echter niet overeen met de feitelijke benaming en bebording in de wijken.

Ook zijn met organisaties, gerelateerd aan Musselkanaal, interviews en/of gezamenlijke bijeenkomsten gehouden, zoals met de politie, Lefier, de gemeente Stadskanaal, de Koepel en de handelsvereniging.

Ten slotte is het bestaande beleid van de gemeente, Lefier, BCM en een aantal andere organisaties voor Musselkanaal voor nu en de komende jaren geïnventariseerd. Ook zijn bestaande plannen op provinciaal en landelijk niveau geïnventariseerd en betrokken.

Opbouw van het rapport

In **hoofdstuk twee** wordt een algemene beschrijving van Musselkanaal gegeven. Vervolgens volgt een samenvatting van het inventarisatierapport.

Na deze schets van het dorp wordt in **hoofdstuk drie** een analyse van Musselkanaal beschreven. Op basis van de bestaande situatie wordt vastgesteld waar de kwaliteiten en knelpunten van Musselkanaal liggen: waar is het dorp goed in en waar is ze minder goed in? Ook wordt hier een conclusie gegeven van de huidige situatie van Musselkanaal.

Aan de hand hiervan wordt in **hoofdstuk vier** een toekomstbeeld van Musselkanaal geschetst. Wat is het beeld van het dorp over tien jaar?

2. Algemene beschrijving van Musselkanaal⁵

Musselkanaal is gegroeid vanuit de ontginning van het veen. Op het kruispunt van wegen en waterwegen ontstond bedrijvigheid en daarmee groeide en intensiverde de lintbebouwing langs deze wegen. In latere fasen is daar bebouwing aan toegevoegd. Het grootste deel van het dorp is gegroeid in de hoek tussen de Marktstraat en de Kruisstraat, met het oudere bebouwingslint langs De Horsten als noordoostelijke begrenzing. Zo is een structuur ontstaan met de verschillende deelgebieden. Musselkanaal is na Stadskanaal de grootste plaats in de gemeente Stadskanaal en ligt zuidelijk van de plaats Stadskanaal. Musselkanaal grenst aan de westzijde aan Drenthe.

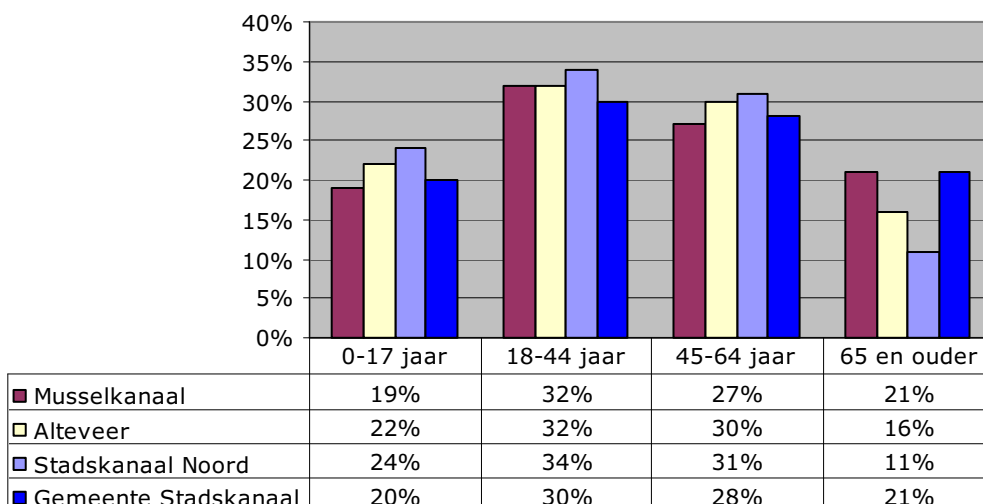
Afbeelding 2.1: Luchtfoto Musselkanaal (2007).

Wie wonen er?

Demografische gegevens

Musselkanaal heeft per 1 januari 2010 volgens de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) 6.695 inwoners. Bijna een vijfde deel (19%) hiervan valt in de leeftijdscategorie van 0 tot en met 17 jaar, 32% behoort tot de leeftijd van 18 tot en met 44 jaar. In de categorie van 45 tot en met 64 jaar valt 27% en de rest (21%) is 65 jaar of ouder. De leeftijdsopbouw is ongeveer gelijk aan die van de totale gemeente (zie figuur 2.1). Hiervan zijn op provinciaal niveau geen cijfers bekend.

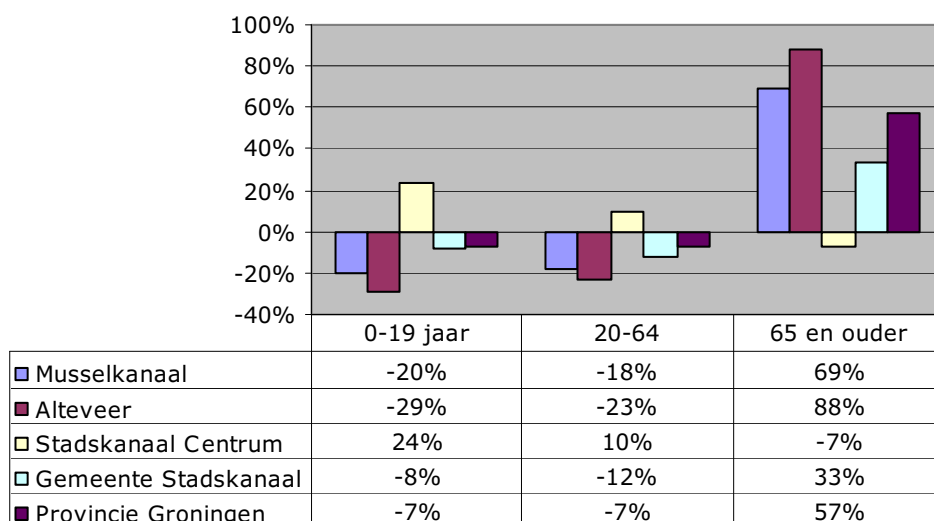
⁵ In deze dorpsvisie is Ceresdorp buiten beschouwing gelaten.

Figuur 2.1: Leeftijdsopbouw Musselkanaal 2010 (bron: GGM 2010).

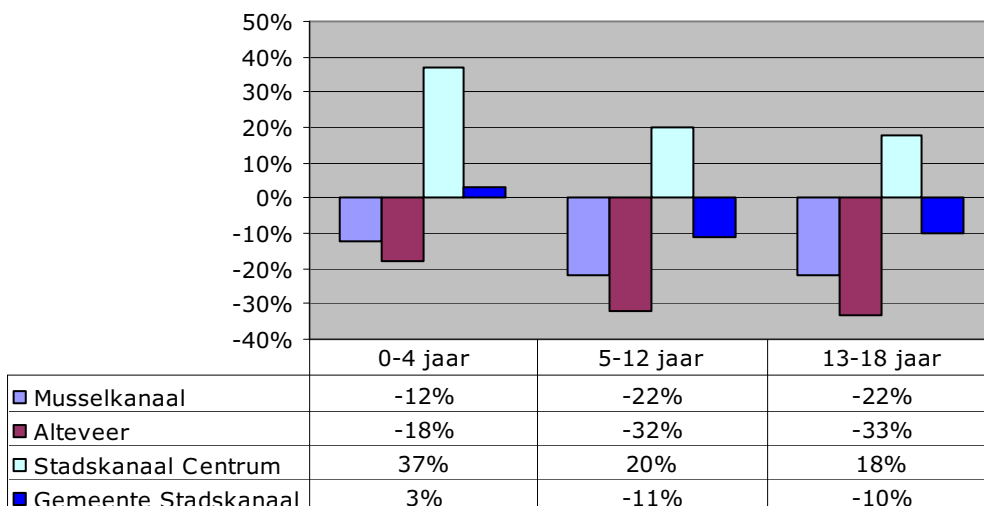
Naar verwachting krimpt de bevolking van de gemeente Stadskanaal de komende twintig jaar met 3%. In Musselkanaal groeit de bevolking in eerste instantie licht, maar na 2015 zet ook hier de krimp in. De krimp is naar verwachting het sterkst voor inwoners jonger dan 65 jaar. Het aantal 65-plussers neemt juist toe.

In Musselkanaal is de komende twintig jaar sprake van een sterke vergrijzing. Wanneer dit vergeleken wordt met de gegevens van de gemeente Stadskanaal, valt op dat de leeftijdscategorie 0 tot en met 19 jaar in Musselkanaal veel sterker afneemt dan gemeentebreed: 20% (aantal=350) in Musselkanaal tegenover 8% gemeentebreed. Ook het aantal 20 tot en met 64 jarigen neemt in Musselkanaal sterker af dan gemeentebreed, 18% (aantal=750) versus 12% gemeentebreed. De groep 65 jaar en ouder daarentegen neemt in Musselkanaal veel sterker toe dan gemeentebreed, 69% (aantal=1.100) versus 33% (zie figuur 2.2). De gegevens van de provincie zijn afkomstig van het CBS (www.statline.cbs.nl). Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het CBS uitgaat van de categorie 0-20 jaar in plaats van 0-19 jaar.

Figuur 2.2: Ontwikkeling leeftijdscategorieën 2009–2030 (bron: GGM 2010).

Wanneer wordt ingezoomd op de ontwikkeling van de leeftijdscategorie 0 tot 20 jaar, wordt zichtbaar dat de groep 0-4 jaar daalt met 12% (aantal=50), de groep van 5-12 jaar daalt met 22% (aantal=160) en de groep in de middelbare school leeftijd daalt ook, met 22% (aantal=110) (zie figuur 2.3).

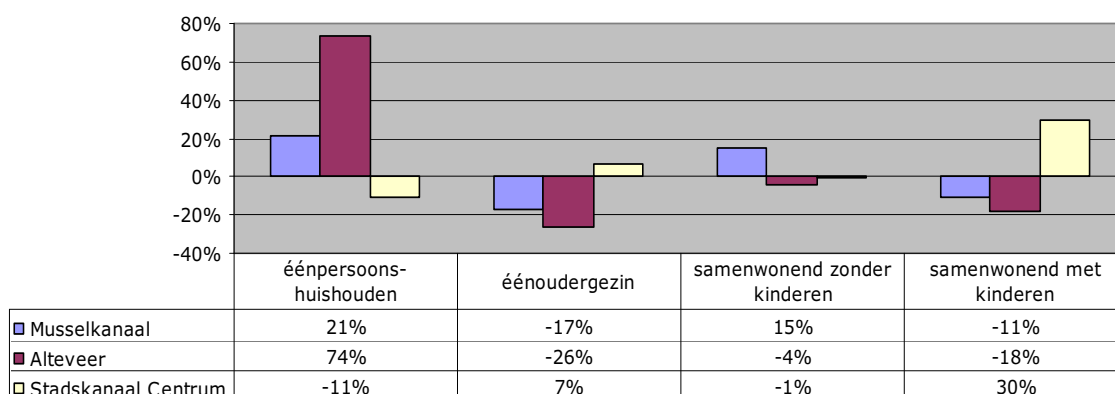

Figuur 2.3: Prognose jeugd per leeftijdscategorie 2009-2030 (bron: GGM 2010).

Huishoudens

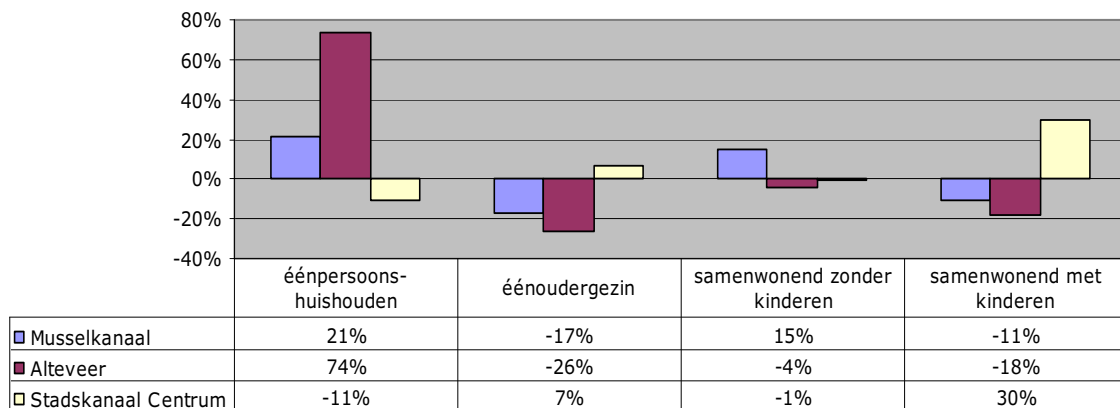
De meeste éénpersoonshuishoudens wonen in Musselkanaal Centrum. In Musselkanaal Noord wonen de meeste huishoudens met kinderen en in Musselkanaal Zuid wonen de meeste huishoudens zonder kinderen.

Het valt op dat de één- en de tweepersoonshuishouden naar verwachting met 21 respectievelijk 15% toenemen tussen 2009 en 2030. De éénoudergezinnen en de samenwonende gezinnen nemen met respectievelijk 17 en 11% af (zie figuur 2.4). Het totaal aantal huishoudens neemt in deze periode toe met 7%. Dit is met name toe te schrijven aan het aantal éénpersoonshuishoudens en het aantal huishoudens zonder kinderen. Dit is vooral het gevolg van de toenemende vergrijzing waardoor meer samenwonende en alleenstaande ouderen in Musselkanaal zullen wonen.

Figuur 2.4: Ontwikkeling typen huishoudens Musselkanaal 2009 – 2030 (bron: GGM 2010).

Wanneer de typen huishoudens absoluut gezien onder de loep worden genomen, wordt zichtbaar dat de één- en de tweepersoonshuishouden naar verwachting in aantal (resp. 220 en 170) toenemen tot 2030. Dit betekent een forse toename. Het aantal huishoudens met kinderen neemt met 150 af (zie figuur 2.5).

Figuur 2.5: Ontwikkeling huishoudens Musselkanaal qua aantallen 2009 – 2030 (bron: GGM 2010).

2.1 Hoe ziet Musselkanaal eruit?

In Musselkanaal is in de loop der jaren een stedenbouwkundige structuur ontstaan met de volgende deelgebieden: linten, centrum, woonwijken en de randen.

Linten

Musselkanaal bestaat voor een groot deel uit lintbebouwing:

- De primaire dragers zijn *het Stadskanaal* met schuin daarop de Kruisstraat.
- Parallel aan het kanaal ligt de Telefoonweg/Badstraat aan de noordoostzijde en de Stadswijk/Havenkade aan de zuidwestzijde.
- De Horsten is een oudere lintbebouwing, gelegen op een zandrug.

Afbeelding 2.1: Linten Musselkanaal.

Afbeelding 2.2: De Kanaalzone

Centrum

Haaks op het kanaal ontwikkelt zich een centrumstrook langs de Willem Diemerstraat (en in het verlengde het Havenplein). De bebouwing is hier grootschaliger en heeft een hoogte, die elders in Musselkanaal niet te vinden is. Voor het centrum is een plan in ontwikkeling voor de nieuwbouw van een bibliotheek, buurthuis, woningen en de aanleg van een centraal plein.

Positie ten opzichte van omliggende plaatsen

Musselkanaal ligt in het zuiden van de provincie Groningen. Bepalend is de positie van het dorp ten opzichte van de kernen van Stadskanaal en Ter Apel. Dit zijn allebei grotere kernen met een groter scala aan voorzieningen. Voor de dagelijkse behoeften heeft Musselkanaal een belangrijke functie, niet alleen voor het eigen dorp maar ook voor het omliggende platteland (De Drentse Monden en Mussel e.o.). Voor andere voorzieningen zijn de inwoners gericht op Stadskanaal of Ter Apel en op Emmen of Assen. Dit betekent bijvoorbeeld voor het winkelcentrum dat dit een centrum is voor (doelgerichte) dagelijkse boodschappen en niet voor recreatief winkelen.

Musselkanaal ligt nabij de N366 en heeft hierdoor goede verbindingen naar het noorden met Veendam (N33) en naar het zuiden met Emmen/Hoogeveen en de A31 in Duitsland.

Woonwijken

De ruimte tussen de linten is geleidelijk opgevuld met woonwijken. Ook aan de overzijde van de Kruisstraat is tussen de Kruisstraat en *de Mussel A* (fasegewijs) een woonwijk ontstaan.

Afbeelding 2.3: Woonwijken Musselkanaal.

Freerk Nanningstraat/ Van Swinderenstraat (Florawijk)

Het stratenpatroon is rechthoekig. De woonwijk heeft vooral sociale huurwoningen. Het betreft rijen woningen, maar ook twee-onder-één-kappers. De verkaveling heeft plaatsgevonden in open of gesloten bouwstroken. Tussen de Anemonenstraat en de Geraniumstraat is de verkaveling afwijkend en grenzen veel achterkanten van woonerven aan openbaar gebied. Dit gedeelte van de wijk heeft veel openbaar groen. Ook komen hier voorkant-achterkant situaties voor: een vrij smalle straat met achtererven aan de ene zijde en voortuinen aan de andere zijde.

Van Swinderenstraat/ Ribesstraat (Florawijk)

Het stratenpatroon is grotendeels rechthoekig, met ruime straatprofielen. Het betreft hier particuliere woningen, met name in rijen.

Ribesstraat/ Baptistenkerk (Florawijk)

Het stratenpatroon is grillig, het straatprofiel vrij smal. Doordat de voortuinen direct aan de straat grenzen geeft het een groen beeld en een zekere beslotenheid. Het betreft hier particuliere woningbouw, vrijstaand en twee-onder-één-kappers.

De wijk kent een aantal grotere voorzieningen: zwembad De Horsten, sporthal De Veenhorst en de Baptistenkerk. Rond De Veenhorst (en de basisscholen) is redelijk veel openbaar groen aanwezig.

Musselpark

Deze wijk ligt ten zuiden van de Kruisstraat. De ontsluitingswegen staan haaks op de Kruisstraat en hebben zeer royale straatprofielen. De overige straten hebben een grillig patroon. Het is een royaal opgezette wijk met voornamelijk particuliere woningen, vrijstaand en twee-onder-één-kappers. In de wijk zijn een school voor vmbo en een zorgcomplex.

Randen

In het oogspringende kwaliteiten liggen aan de randen van Musselkanaal:

- De *Muscel A*, slingerend door een park.
- Daaraan grenzend de bedrijventerreinen Nijverheidslaan en Open Einde.
- Het Spoordok met haven, camperterrein, groenstrook, en in het verlengde daarvan het STAR-terrein en de ijsbaan.
- Het "Horstenerbos", dat zich als recreatief uitlooph gebied uitstrekt van de Telefoonweg tot aan het kanaal Veendam-Ter Apel.

De overige randen bestaan uit agrarisch gebied, vaak aansluitend aan de achterkanten van de lintbebouwing.

Afbeelding 2.4: De randen van Musselkanaal.

Vanuit de bewonerswerkgroep Leefomgeving, Wonen en Economie (LOWE) is aangegeven dat er zorg is over de entrees van Musselkanaal. Zoals het gebied van de STAR, de Havenkade en het centrumgebied aan de Marktstraat.

Bedrijvigheid

De bedrijvigheid in Musselkanaal concentreert zich rond de Nijverheidslaan (circa 4 ha.) en het Open Einde (circa 10 ha.). Naast deze concentratie van bedrijvigheid, vindt bedrijvigheid ook verspreid plaats aan de oostkant van *het Stadskanaal*. Deze bedrijven zijn 'ingeklemd' tussen de aanwezige overige functies van het kanaal. Er zijn verschillende bedrijfstakken op deze terreinen vertegenwoordigd.

Een belangrijke factor is het benutten van de mogelijkheden die er zijn in de lintbebouwing. Van oudsher de belangrijkste dragers van de economische ontwikkeling van het gebied. Er is in het verleden gekozen voor een beleid om bedrijfsactiviteiten te concentreren op bedrijventerreinen, en de linten te bestemmen voor het wonen⁶.

Bijgebouwen kunnen ten behoeve van bedrijfsactiviteiten met behoud van het karakter van de lintbebouwing, uitgebreid worden. Daarmee wordt het kanaal van Musselkanaal tot en met Stadskanaal Noord een belangrijke drager van de economie.

Woon- en leefomgeving Musselkanaal

Wonen

In 2009 stonden in Musselkanaal in totaal 2777 woningen (35% huur- en 65% koopwoningen). Musselkanaal Noord bestaat met name uit koopwoningen (85%). Het Centrum bestaat voor ruim de helft uit huurwoningen (55%) en Zuid heeft voornamelijk koopwoningen (70%).

De inwoners van de Musselkanaal beoordelen de kwaliteit van hun eigen woning in 2009 met een 7,4.

Verkeersstructuur, wegen

Musselkanaal heeft 3 belangrijke ontsluitingswegen: de weg langs het kanaal, de Kruisstraat / A-weg en de Exloërweg. Alle overige wegen zijn erfontsluitingswegen en hebben voornamelijk een woon-, winkel-, of recreatiefunctie.

De 30 kilometerzone is voor heel Musselkanaal van toepassing, met uitzondering van de Kruisstraat en gedeeltelijk langs het kanaal. Niet alle straten zijn conform de 30 kilometer eisen ingericht. Het beleid van de gemeente is dat dit gebeurt bij planmatig onderhoud van de straat. Doordat niet alle weggebruikers zich houden aan de toegestane snelheid, is het nemen van tussentijdse maatregelen noodzakelijk. (Afbeelding 2.5)

De bewonerswerkgroep Verkeer, Veiligheid en Overlast (VVO) heeft in de visie een aantal knelpunten benoemd die volgens de bewoners aandacht behoeft. Onder andere de verkeerssituatie rond de Kruisstraat, de Badstraat en de Marktstraat.

⁶ Bestemmingsplan Musselkanaal (vastgesteld 29 oktober 2007).

Afbeelding 2.5: Tijdelijke verkeersremmers Anemonenstraat

Fiets- en wandelinfrastructuur

De vrijliggende fietspaden langs de gebiedsontsluitingswegen vormen via de Drentse monden een verbinding tussen de Hondsrug en Westerwolde. Op de overige wegen is sprake van menging van verkeerssoorten.

Het Horstenerbos, de jachthaven en het Musselpark vormen samen een belangrijk wandelgebied voor de woonwijken in Musselkanaal.

Afbeelding 2.6: Toeristisch Overstap Punt Musselkanaal.

De wens van de bewoners is om binnen het dorp aantrekkelijke fiets- en wandelroutes aan te leggen en een betere aansluiting te creëren naar de bestaande routes met name richting Westerwolde en de Hondsrug.

(Openbaar) vervoer

Het dorp wordt via het openbaar vervoer ontsloten door twee buslijnen: één richting Groningen en één richting Emmen.

Aan de zuidzijde van het Stadskanaal ligt de spoorlijn Veendam-Musselkanaal. Deze wordt sinds 1995 alleen gebruikt door de toeristische stoomtreindienst van de Stichting Stadskanaal Rail (STAR). Deze verzorgt, vooral in de zomermaanden een aantal keren per dag, ritten op het traject Veendam-Musselkanaal. In 2012 zal het personenvervoer naar Veendam gereactiveerd worden. Tevens loopt er een onderzoek voor herstel van het personenvervoer naar Stadskanaal. In het Provinciaal Omgevings Plan (POP) van de provincie Groningen en in de visie van de gemeente

Stadskanaal is een spoorverbinding voor personenvervoer van Zwolle via Emmen, Musselkanaal, Stadskanaal en Veendam naar Groningen opgenomen.

Voorzieningen

Musselkanaal heeft een breed aanbod van voorzieningen (scholen, speelplaatsen, zorgcentra, kerken, sportaccommodaties, asielzoekerscentrum, openbaar vervoer en een centraal gelegen welzijnsaccommodatie de Kameleon). Het gebouw van de Kameleon is verouderd. Naast 'de Kameleon' ligt de bibliotheek. Voor beide voorzieningen zijn nieuwbouwplannen in ontwikkeling waarbij tevens gekeken wordt naar gemeenschappelijke entree en functies.

In het Veenhorst complex zijn een sporthal, de basisscholen St. Antonius en Musselhorst, een peuterspeelzaal en de muziekschool ondergebracht. Onderzocht wordt of hierin ook het consultatiebureau onder te brengen is.

De bewoners waarderen deze voorzieningen in het leefbaarheidsonderzoek met een 7,4.

Winkels/ markt

Het winkelaanbod in het dorpscentrum bestaat uit een combinatie van dagelijks en niet-dagelijks aanbod. Musselkanaal heeft een verzorgingsfunctie voor haar omgeving. Momenteel bestaat het winkelend publiek met name uit 'autoshoppers', minder wandelaars. Dat houdt in dat mensen van winkel naar winkel gaan met behulp van de auto. Er staat op dit moment veel beschikbare winkelruimte leeg en is er sprake van verpaupering.

Musselkanaal beschikt daarnaast over een weekmarkt.

De bewonerswerkgroep LOWE geeft in de dorpsvisie van de bewoners aan dat de uitstraling en de bereikbaarheid van de winkels moeten verbeteren. Vooral het uiterlijk van de winkelpanden, het parkeren en de bewegwijzering.

Horeca

Musselkanaal beschikt over een aantal horecagelegenheden: een konditorei, cafés en restaurants. De aanwezige horeca is niet geconcentreerd. Vooral café-restaurants zijn grotendeels verspreid langs het kanaal. Voor wat betreft het meer uitgebreide uitgaansleven (discotheek, bioscoop, theater) zijn de inwoners aangewezen op Stadskanaal, Assen of Emmen.

Georganiseerde activiteiten

Het dorp kent een aantal jaarlijks terugkerende evenementen zoals de Klap tot Klaploop, Race The Train, de Snikkeweek, de Winkelweek (+ feestweek en kermis) en de Koninginnemarkt.

Recreatie

Er zijn diverse recreatieve voorzieningen aanwezig. Het betreft zowel voorzieningen met een lokaal verzorgingsgebied, als voorzieningen met een grotere uitstraling.

- Het oude spoordok doet tegenwoordig dienst als passantenhaven. De landtong is hierbij ingericht als camperplaats met een sanitaire voorziening. Ook is er een verbinding met het centrum van Musselkanaal.
- In Musselkanaal bij het spoordok en in Stadskanaal bij het spoorwegemplacement van de STAR bevinden zich Toeristisch Overstappunten. Toeristische Overstappunten (TOP's) zijn speciaal ingerichte plekken waar mensen de auto kunnen parkeren en kunnen fietsen en wandelen via bewegwijzerde en beschreven routes.
- Ter hoogte van de Stationsstraat ligt de opstapplaats van de STAR. De locatie biedt mogelijkheden om te dienen als startpunt voor allerlei (dag)recreatieve activiteiten in de omgeving van Musselkanaal.
- Het park en het Horstenerbos langs de rand van Musselkanaal.

Samen leven

Opleidingsniveau, vrijwilligerswerk

Van de inwoners heeft 73% een MBO of hogere opleiding. Het percentage LBO of lager onderwijs ligt in Musselkanaal op 26,8%. Ruim een vijfde (21%) van de inwoners heeft een opleidingsniveau HBO of universitair.

In Musselkanaal neemt 28% van de bewoners niet of nauwelijks deel aan de maatschappij. Hieronder vallen mensen die geen betaald werk hebben, geen onderwijs volgen, geen vrijwilligerswerk doen en niet actief zijn in de eigen buurt.

In Musselkanaal doet 30-35% van de inwoners enige vorm van vrijwilligerswerk. Uit de GGM blijkt dat naarmate het opleidingsniveau hoger is, meer mensen vrijwilligerswerk doen. Dit beeld klopt voor Musselkanaal. Wel is in Musselkanaal een grote diversiteit aan vrijwilligersorganisaties.

Inkomen

Het gemiddeld besteedbare huishoudinkomen ligt in Musselkanaal Centrum het laagst. In Musselkanaal Zuid en Musselkanaal Noord ligt dit iets hoger, maar de verschillen zijn klein. (figuur 2.6).

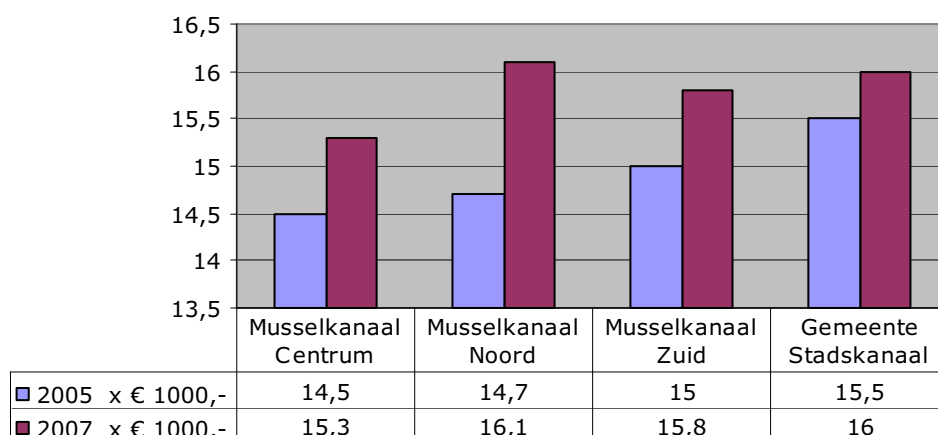
Wat betreft de verwachte ontwikkeling van het inkomen, verwacht ongeveer 20% van de respondenten dat het inkomen komend jaar verslechtert. Ongeveer 50% verwacht dat dit op hetzelfde niveau blijft en ongeveer 5% verwacht dat dit verbetert. Ongeveer 25% weet dit niet.

Ruim een kwart van de geënquêteerden uit Musselkanaal geeft aan enige of grote moeite te hebben met rondkomen. Bijna de helft heeft geen moeite maar moet wel op de uitgaven letten.

In Musselkanaal schommelt het aantal bijstandsuitkeringen rond het provinciaal gemiddelde (6-8%).

Wanneer het aantal aanvragen voor minimabeleid onder de loop wordt genomen, valt op dat dit percentage in Musselkanaal hoger ligt dan gemeentelijk gemiddeld.

Uit het GGM onderzoek blijkt dat 5-8% van de inwoners van Musselkanaal meer dan drie soorten schulden heeft. Hieruit blijkt dat Musselkanaal in dit opzicht licht negatief opvalt.

Figuur 2.6: Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen (bron: CBS in uw buurt)

Welzijn en zorg

Het dorp heeft een uitgebreid aanbod aan zorgvoorzieningen, waaronder huisartsen, een apotheek, fysiotherapeuten en tandartsen. Ook zijn er drie zorgcentra voor ouderen (de Heggerank, A-horst en de Beukenhof) en een zorgboerderij voor ouderen. De Heggerank, verpleeghuis voor dementerenden en revalidatie, dagopvang, is voor 100% een verpleeghuis met 83 plaatsen. De A-

horst is een woonzorgcentrum met 60 plaatsen. De Beukenhof is een zorgcentrum voor ouderen met een psychosociale problematiek.

Vanuit sociaal cultureel centrum 'de Kameleon' worden activiteiten georganiseerd door Stichting Welstad voor jongeren, volwassenen en ouderen (jeugdsoos, ontmoetingsplekken, volksdansen, biljarten, gymnastiek e.d.).

Daarnaast kunnen de inwoners een beroep doen op centraal gelegen 'loketten' zoals het Centrum voor Jeugd, Gezin en Veiligheid, het loket Wonen Welzijn en Zorg, het loket Werk en Inkomen het steunpunt mantelzorgondersteuning en vrijwillige thuishulp en bureau seniorenvoorlichting en ouderenadvies.

Algemeen maatschappelijk werk

Het maatschappelijk werk, uitgevoerd door Stichting Welstad, houdt spreekuren en is toegankelijk voor ieder die vragen of problemen heeft. Inkomsten, sociale vaardigheden/ assertiviteit, relaties opvoeding en bestedingsproblemen zijn de meest voorkomende onderwerpen in Musselkanaal.

Onderwijs en jeugd

In Musselkanaal zijn vier basisscholen: De Musselhorst, de St. Antoniuschool, De Lindendorp en De Verbindingsweg. De scholen hebben gezamenlijk per 1 oktober 2008 644 leerlingen. Zij werken samen met de peuterspeelzaal in een brede school concept.

Er is een locatie van het Noorderpoort dat bovenbouw vmbo en onderbouw vwo, havo en vmbo aanbiedt. Het aantal leerlingen in het onderwijsjaar 2010-2011 is 190. Deze komen deels uit Musselkanaal en deels uit omliggende dorpen, zoals Mussel en een aantal Drentse dorpen.

Inwoners van Musselkanaal kiezen niet automatisch voor het Noorderpoort. Ter Apel en Stadskanaal zijn hierbij de grootste 'concurrenten'. Niet helder is of er in de toekomst voldoende leerlingen zijn om de school in Musselkanaal open te houden.

Musselkanaal heeft een aantal preventieve voorzieningen op het gebied van kinderen tot 18 jaar: een consultatiebureau met spreekuren CJGV, een (buurt)netwerk voor kinderen van 0-12 jaar en een 'netwerk 12+'. Deze richten zich op het vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen en zorgen er voor dat er adequate hulpverlening wordt ingeschakeld.

Daarnaast is er in Musselkanaal sinds medio 2009 extra formatie ingezet om oudere jongeren met (meervoudige) problemen (beter) te kunnen bereiken. De randgroepjongerenwerker kan jongeren extra begeleiden bij individuele problemen op het gebied van wonen, werk of studie, geld, alcohol en/ of drugs en sociale vaardigheden.

Risicokinderen, achterstandspeuters

Musselkanaal scoort hoog voor wat betreft het aantal risicokinderen. De GGD heeft in Musselkanaal eind 2010 45 (exclusief AZC) risicokinderen geregistreerd. Dit is bijna 12% van het totaal aantal kinderen (geboren vanaf 2005) in Musselkanaal. 37 van deze kinderen wonen in Musselkanaal Centrum.

Het percentage achterstandspeuters is in Musselkanaal ook hoger dan gemiddeld. Daarom is er extra aandacht voor de aanpak van taalachterstand in de voor- en vroegschoolse periode.

Leefbaarheid en veiligheid

Uit de GGM is gebleken dat bijna 20% van de inwoners van Musselkanaal zich vaak onveilig voelt in de eigen buurt. Dit ligt ruim boven het gemeentelijk gemiddelde van 9%. Daarbij voelt ongeveer 65% zich soms onveilig in de eigen buurt.

In sommige buurten van de Florawijk is sprake van (woon)overlast en laat de bewoning te wensen over. Dit uit zich in o.a. verwaarloosde tuinen, veel huurachterstanden en veel verhuizingen met hoge woningherstelkosten.

In 2009 en 2010 hebben incidenten plaats gevonden rond burenruzies en brandstichting. De politie constateert dat er verhoudingsgewijs meer uitrukkingen plaatsvinden richting Musselkanaal dan elders in de Gemeente Stadskanaal.

Afbeelding 2.7: Verwaarloosde tuin

De bewonerswerkgroep VVO heeft een aantal onderwerpen geïnventariseerd. De meest voorkomende zijn:

- Hondenpoep; het gaat hier om een gedragsprobleem van de hondenbezitters.
- Drank; bezoekers van horecagelegenheden die overlast veroorzaken.

Via Twitter komen meldingen binnen van crimineel gedrag: autokraken, kleine diefstallen en vandalisme.

2.2 Stand van zaken in het dorp in 2011

Geconcludeerd kan worden dat Musselkanaal over het algemeen een prettig woondorp is en woonruimte biedt aan diverse doelgroepen. Een kleine groep inwoners heeft het echter moeilijk. Dit uit zich in: (woon)overlastsituaties, het percentage mensen dat zich onveilig voelt, het aantal mensen met inkomensproblematiek, het aandeel mensen dat niet of nauwelijks deelneemt aan de samenleving, het percentage achterstandspeuters, het aantal risicokinderen en het bovengemiddelde gebruik van maatschappelijk werk in deze wijk. Er is dus sprake van een kloof tussen inwoners die deelnemen aan de samenleving en inwoners die aan de zijlijn staan.

De verwachte demografische ontwikkelingen voor Musselkanaal zijn:

- sterke afname van het aantal 0-19 jarigen
- afname van het aantal 20-64 jarigen
- sterke toename van het aantal 65 plussers
- toename van het aantal (eenpersoons) huishoudens zonder kinderen
- afname van het aantal huishoudens met kinderen

In Musselkanaal treden dus vergrijzing en krimp op. Dit betekent iets voor de toekomstige inrichting van het dorp, bijvoorbeeld op het gebied van (onderwijs)voorzieningen en woningen.

De karakteristieke lintbebouwing langs het Stadskanaal is kenmerkend. Het dorp heeft veel detailhandel, dat geconcentreerd is rond een goed bereikbaar centrum. De uitstraling van de winkels is door leegstand en verpaupering onvoldoende. De centrumfunctie van het W. Diemerplein is de laatste jaren wat vervaagd door de ontwikkelingen in en rond de Technicumstraat.

Het heeft voor een dorp van deze inwonersomvang een compleet voorzieningenaanbod en is daarmee een zelfstandig dorp. Voor de dagelijkse boodschappen, enkele speciaalzaken en voor de ouderenzorg heeft Musselkanaal zelfs een (sub)regionale functie.

Musselkanaal heeft diverse woon(zorg)voorzieningen zoals de Heggerank, de Beukenhof en appartementen aan de Havenkade. Ook buiten het centrum kunnen ouderen een beroep doen op goede zorg aan huis, zodat ze langer in hun eigen woning kunnen wonen. Welzijnsactiviteiten vinden zowel plaats in het centrum als in de wijk.

De nieuwbouw van de Kameleon en de bibliotheek laat op zich wachten. Vanwege bezuinigingen en toekomstige (economische) ontwikkelingen, wordt het plan opnieuw tegen het licht gehouden.

In delen van de Florawijk is de stedenbouwkundige structuur niet goed. Achterkanten van woningen grenzen aan openbaar groen. De aanwezige schuttingen en bergingen geven een verpauperde indruk. Het is nodig dat hier een plan voor wordt gemaakt. Enerzijds om helder te krijgen wat het toekomstbeeld is van dit gebied, anderzijds om op korte termijn een aantal zaken met verschillende partijen op te pakken die aansluiten bij de toekomstige plannen.

Musselkanaal heeft verschillende sportvoorzieningen zoals het Sportpark, het zwembad en sporthal 'de Veenhorst'. Dit resulteert in een grote diversiteit in de aangeboden sporten. Ook is hierdoor een sterk verenigingsleven ontstaan. Daarnaast zijn diverse voorzieningen op het gebied van recreatie en toerisme aanwezig. Het betreft zowel voorzieningen met een lokaal verzorgingsgebied, als voorzieningen met een grotere uitstraling.

Musselkanaal heeft geen eenduidige wijkindeling en sluit niet aan bij de indeling die het CBS hanteert. Er wordt ook weinig op wijk of buurtniveau vastgelegd waardoor het moeilijk is om aandachtsgebieden te benoemen en hier acties op uit te zetten.

3. Analyse

In dit hoofdstuk zijn de sterke en de zwakke punten van Musselkanaal schematisch weergegeven.

Sterke punten	Zwakke punten
Ruimtelijk economisch ▪ Musselkanaal is een zelfstandig dorp ▪ er is uitgebreid winkelbestand ▪ er is veel bedrijvigheid ▪ het kanaal is een sterke economische drager ▪ er zijn goede recreatieve voorzieningen ▪ jaarlijks terugkerende evenementen ▪ goede verbinding met de N366 ▪ diversiteit aan banen	Ruimtelijk economisch ▪ bewoners en organisaties erkennen de leegstand en verpaupering van woningen/bedrijfspanen langs kanaal ▪ de bedrijventerreinen: ▪ bewoners vinden de toegang die dwars door de woonwijk 'Musselpark' loopt onwenselijk ▪ zijn teveel versnipperd ▪ hebben onvoldoende uitstraling ▪ bewoners en organisaties vinden de inrichting STAR terrein onvoldoende ▪ de verbinding tussen N366 en Duitsland (A31) ▪ geen eenduidige wijkindeling
Woon- en leefomgeving ▪ bewoners ervaren kwaliteit van de eigen woning (+ omgeving) als voldoende ▪ bewoners zijn tevreden zijn over de leefbaarheid ▪ ouderenhuisvesting- en voorzieningen ▪ (woon)zorg voorzieningen ▪ voorzieningen op gebied van welzijn, cultuur, sport en onderwijs ▪ aantrekkelijke (gezins)woonwijken ▪ regiofunctie zorgvoorzieningen voor ouderen en gezinnen ▪ aantrekkelijke wandelgebieden	Woon- en leefomgeving ▪ bewoners vinden de parkeerbewegwijzering onvoldoende ▪ bewoners willen de inrichting in centrum en langs kanaal verbeteren ▪ bewoners ervaren een aantal verkeersonveilige situaties ▪ bewoners ervaren overlast van hondenpoep ▪ bewoners vinden de entrees van het dorp onaantrekkelijk ▪ de wandelgebieden zijn niet met elkaar verbonden en niet zichtbaar ▪ de Florawijk vertoont zwakke plekken

Sterke punten	Zwakke punten
Samenleven ▪ bewoners ervaren aanbod en de kwaliteit van de voorzieningen als voldoende ▪ bewoners zijn tevreden over gevarieerd aanbod van verenigingen ▪ organisatie van activiteiten ▪ actieve verenigingen ▪ goede samenwerkingsverbanden op gebied van onderwijs ▪ goede samenwerking in de netwerken CJGV	Samenleven ▪ bewoners voelen zich onveilig ▪ bewoners vinden dat de activiteiten / voorzieningen voor de oudere jeugd niet aansluiten bij doelgroep ▪ er zijn overlastsituaties ▪ bewoners vertonen 'calimerogedrag': 'alles kan in Stadskanaal en in Musselkanaal kan niets'. ▪ afstemming van programma's tussen organisaties - verenigingen ▪ afstemming tussen welzijn- en zorgorganisaties ▪ het aandeel mensen dat niet deelneemt aan samenleving ▪ in de Florawijk zijn veel mensen met inkomensproblematiek ▪ hoogste gebruik minima voorzieningen ▪ opleidingsniveau aan lage kant ▪ beroep op maatschappelijk werk boven gemiddeld ▪ veel achterstandspeuters/ risicokinderen

4. Musselkanaal in 2020

Musselkanaal is een mooie karakteristieke woonplaats voor diverse doelgroepen met diverse leefstijlen. De kloof tussen inwoners die deelnemen aan de samenleving en inwoners die aan de zijlijn staan is verdwenen.

Langs het kanaal is het een en al bedrijvigheid en in het centrum is er voldoende winkelaanbod voor de dagelijkse boodschappen. Het dorp wordt ook wel het 'Miami van het Noorden' genoemd vanwege de aantrekkingskracht op ouderen en de goede (zorg)voorzieningen.

Ondanks de krimp blijven de voorzieningen, door het wegvallen van voorzieningen in omliggende dorpen, in stand. De krimp brengt wel met zich mee dat de ondernemers en (bewoners)verenigingen ervan doordrongen zijn dat er meer bereikt wordt door samen te werken. Musselkanaal is: **een zelfstandig dorp met een regionale (verzorgings)functie.**

Musselkanaal in 2020 is beschreven aan de hand van drie thema's:

- Wonen, welzijn en zorg;
- economische ontwikkelingen;
- sport, recreatie en toerisme.

4.1 Wonen, welzijn en zorg

Musselkanaal is een dorp waar diverse doelgroepen goed wonen. De groep ouderen wordt steeds groter en het aantal jongeren neemt af. De vraag naar 'met zorg aan huis' geschikte woningen voor (alleenstaande) ouderen neemt toe en de 24 uren-ouderenzorg staat hoog aangeschreven. Bewoners in het dorp ondersteunen elkaar en mantelzorg is een vanzelfsprekendheid.

De sport-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen staan onder druk omdat er simpelweg minder leden, vrijwilligers danwel deelnemers zijn om de voorzieningen en de activiteiten in stand te houden.

Inwoners dragen steeds meer verantwoordelijkheid voor zichzelf én voor hun (woon)omgeving. Maatschappelijke organisaties werken samen en ondersteunen daar waar nodig de bewoners.

Afstemmen woonprogramma

Het gevarieerde aanbod van goedkope koop- en huurwoningen maakt Musselkanaal een aantrekkelijke vestigingsplaats voor starters en jonge gezinnen op de woningmarkt. De jongeren van Musselkanaal kiezen er daarom voor om in hun vertrouwde woonplaats te blijven wonen.

Het woonprogramma is afgestemd op de krimp en vergrijzing. Dit betekent dat er gekeken is naar het aantal woningen, naar de kwaliteit van de woningen en naar de veranderingen in de bevolkingssamenstelling. Dit is nodig omdat er anders veel woningen, zowel in de koop- als huursector, leeg staan. De woningen zijn geschikt (te maken) voor de ouderen en zorg aan huis is een vanzelfsprekendheid.

In delen van de Florawijk zijn op kleinschalig niveau woningen gesloopt of is er grondig in de woningen geïnvesteerd en is de leefbaarheid in de woonomgeving zichtbaar toegenomen.

<i>'De Florawijk: - Is een leuke wijk met jonge mensen en veel gezinnen; - is een wijk waar groei in zit; - moet meer mogelijkheden bieden om jongeren vast te houden; - is een wijk waar aandacht is voor sociale problematiek'.</i>
--

Uitspraken gedaan op 8 december 2010 tijdens de visiebijeenkomst met organisaties en bewonerswerkgroepen.

Behoud en versterken van voorzieningen voor jong en oud

Door de goede (zorg)voorzieningen, zowel voor de eigen inwoners als de inwoners uit de omgeving, is Musselkanaal een aantrekkelijk dorp voor ouderen. De zorgvoorzieningen zijn afgestemd op de veranderende (intramurale) zorgvraag. Er zijn mogelijkheden voor zorg aan huis, zodat inwoners zolang mogelijk in hun vertrouwde woning en woonomgeving kunnen blijven wonen. Aan het Willem Diemerplein zijn er diverse voorzieningen voor ouderen geclusterd.

De (onderwijs)voorzieningen voor jeugd en gezin zijn voornamelijk te vinden rondom de sporthal 'de Veenhorst'. Daarnaast zijn er diverse sportvoorzieningen verspreid door het dorp.

In het nieuwe sociaal-culturele centrum, aan het Willem Diemerplein, komen jong en oud samen. Hier organiseren de zorg- en welzijnsorganisaties, met behulp van vrijwilligers, activiteiten die aansluiten bij de vraag van de doelgroepen en de actualiteit van de samenleving. Het vormt daarmee een goede basis voor een gevarieerd (welzijns)aanbod.

Musselkanaal heeft voldoende basisscholen van verschillende signatuur. Deze scholen hebben door het verdwijnen van schoolvoorzieningen in omliggende dorpen ook een regionale functie. De goede voorzieningen voor jeugd en gezin zorgen er voor dat de afnemende doelgroep jongeren en huishoudens met kinderen er bewust voor kiest om in Musselkanaal te (gaan) wonen.

Organisaties op het gebied van welzijn en zorg werken nauw samen.

Zorg- en welzijnsorganisaties organiseren gezamenlijk activiteiten en hebben samen een beeld van de toekomst van welzijn en zorg. Door deze samenwerking is het aanbod beter afgestemd op de veranderende bevolkingssamenstelling en de behoeften van de (ouder wordende) inwoners.

De zorgvraag is de laatste jaren flink veranderd. Door de vergrijzing zijn er steeds meer mensen die een beroep doen op de 24 uren zorgvoorzieningen. De Heggerank en de A-Horst zijn verbouwd tot een verpleeghuis en hebben lange wachtlijsten. Steeds meer ouderen krijgen zorg aan huis er zijn nieuwe zorg- en welzijnsconcepten ontstaan.. De verschillende zorgaanbieders werken hierin samen en maken gebruik van ieders kwaliteiten, de partijen versterken elkaar. Dit alles om een optimale dienstverlening te leveren aan de zorgvragers, die daarnaast steeds hogere kwaliteitseisen stellen.

Eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en betrokkenheid

'Noaberschap' en mee doen in de samenleving zijn belangrijk voor de leefbaarheid van het dorp.

Dorpsbelangen Musselkanaal beseft dit en stimuleert bewoners(werkgroepen) verantwoordelijk te zijn voor de eigen woon- en leefomgeving. Organisaties hechten grote waarde aan de inbreng en inzet van de dorpelingen. Daarom zijn goede afspraken gemaakt over de wijze waarop dit kan. Daar waar nodig worden vrijwilligers ondersteund en zijn organisaties zichtbaar in de wijk. Hierdoor groeit de motivatie om zich voor de buurt in te zetten. De samenhang in de buurt is versterkt.

Organisaties werken samen met de bewoners, bijvoorbeeld bij fysieke dorpsveranderingen of in het sociale domein. Ieder vanuit zijn eigen rol en vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.

De verschillende dorpsverenigingen en belangenorganisaties zoeken elkaar op, delen informatie en stippelen samen een toekomstpad uit om hiermee aan de slag te gaan. Dorpsbelangen verbindt deze partijen en is dé vertegenwoordigende organisatie van Musselkanaal naar buiten toe. Kernbegrippen hierbij zijn bestuurskracht, verbinden, openheid, samenwerken tussen partijen, delegeren, coördineren en het creëren van draagvlak.

Trotse, zelfstandige burgers die meedoen en zich veilig voelen!

De zelfredzaamheid van de bewoners groeit. Een ieder voelt zich steeds meer verantwoordelijk voor zichzelf, voor zijn medemens én de veilige woonomgeving. Meedoen in de samenleving is eerder regel dan uitzondering.

Er is nader onderzoek gedaan naar de (individuele) probleemsituaties en het veiligheidsgevoel per buurt. Organisaties werken samen in de aanpak daarvan. Hulpprogramma's, bijvoorbeeld om mensen op te leiden naar (vrijwilligers)werk, of hoe kinderen (op) te voeden, hebben er toe geleid dat bewoners, waar het niet goed mee ging, hun leven weer op orde hebben en een volwaardige bijdrage leveren aan de samenleving. Bewoners voelen zich veilig in hun buurt en ze zijn trots op hun buurt/dorp.

Jeugd

De jeugd van Musselkanaal vermaakt zich prima. Er zijn voldoende en kwalitatief goede speelplekken voor de jongere kinderen. Het aantal risicokinderen en achterstandspeuters is flink gedaald en valt nu binnen de normale waarden.

De oudere jeugd heeft in de nieuwe Kameleon een eigen plek opgebouwd. De jongeren ervaren de verplichte maatschappelijke stages als leerzaam, leuk en nuttig. Zij zijn goed geïnformeerd over zaken waar je als jongere tegenaan loopt en weten waar ze met hun vragen terecht kunnen. In het centrum voor Jeugd en Gezin staan professionals klaar als de weg naar volwassenheid niet goed verloopt.

Afbeelding 4.1: Centrum Musselkanaal.

4.2 Economische ontwikkelingen

Musselkanaal heeft een goede ongelijkvloerse verbinding met de N366. Via deze weg zijn Emmen, Stadskanaal, Groningen Veendam en de Duitse snelweg (A31) goed bereikbaar. Vracht-, werk- en recreatieverkeer maken hier dagelijks gebruik van. Het dorp heeft goede openbaar vervoerverbindingen

Winkeldorp (voor dagelijkse boodschappen)

Het centrum van Musselkanaal en diverse locaties langs het kanaal bieden een breed scala aan winkels. Inwoners en mensen uit omliggende dorpen doen hier vooral hun dagelijkse boodschappen. Daarbij zijn er diverse parkeermogelijkheden in de nabijheid van het centrum, die de aantrekkingskracht van het 'autoshoppen' vergroot.

Musselkanaal onderscheidt zich met een gevarieerd aanbod van speciaalzaken die een regionale functie hebben.

Een bereikbaar, zichtbaar en compact centrum

Het centrum van Musselkanaal beschikt over voldoende horecavoorzieningen, die aansluiten bij het karakter van het dorp. Het centrum is compact en loopt van de Kruisstraat tot en met de Technicumstraat. Meer mensen, vooral (vaar)recreanten en bezoekers van de speciaalzaken, 'pikken een terrasje' en blijven daardoor langer in het centrum. Het bijbehorende aangepaste plein waar jongeren en ouderen graag mogen vertoeven, trekt bezoekers van de verpleeghuizen en winkelend publiek.

De meeste leegstaande (winkel)panden hebben ondertussen een nieuwe invulling gekregen, waardoor leegstand en verpaupering nog weinig voorkomt.

De ondernemers zien het nut in van een gedegen samenwerking tussen de verschillende partijen. De kracht van de individuele ondernemers komt hierdoor beter tot zijn recht en Musselkanaal als geheel heeft in de regio bekendheid opgebouwd.

Kleinschalige bedrijvigheid langs het kanaal

Het kanaal van Musselkanaal tot en met Stadskanaal Noord is een belangrijke drager van de economie. Hier zijn kleinschalige ontwikkelingsmogelijkheden. De grotere (leegstaande) gebouwen zijn herontwikkeld. Mede door de stimuleringsmaatregelen vanuit de gemeente zijn er veel startende ondernemers gekomen die hun bedrijf combineren met wonen.

Werkgelegenheid

Het dorp is in staat de werkgelegenheid te behouden of zelfs te bevorderen. In de zorgsector groeit de werkgelegenheid. Wervings- en scholingsprogramma's zorgen ervoor dat er voldoende vakkrachten in de zorg aanwezig zijn. Door gerichte wervings- en opleidingstractjecten heeft de zorg voldoende vakbekwame zorgverleners in huis die zorg op maat weten te leveren

4.3 Sport, recreatie en toerisme

De sportverenigingen werken nauw samen

Het (sport)verenigingsleven in Musselkanaal is sterk georganiseerd en het sportvoorzieningenniveau is hoog. Het aantal leden van de verschillende verenigingen neemt langzaam af en er zijn steeds meer vrijwillige ouderen die de clubs, met bijbehorende gebouwen, draaiende houden. De sportvraag is aan het veranderen en de verenigingen bundelen hun krachten. De verenigingen doen een beroep op de inwoners en het bedrijfsleven om er voor te zorgen dat de voorzieningen in stand blijven. Het zwembad, dat een aantal jaren geleden op het nippertje gered is, vergt inzet van vrijwilligers. Het sporten is voor alle bewoners toegankelijk. Ook de minder draagkrachtigen kunnen door creatieve oplossingen gebruik maken van de sportfaciliteiten.

Toeristische trekpleister

Het kanaal en haar directe omgeving onderscheiden zich als toeristische trekpleister. Vooral de passantenhaven 'Spoordok' en de camperplaats bieden de bezoeker van het dorp een uniek verblijf. De brede informatievoorziening, over de mogelijkheden en de historie van het dorp, zorgen ervoor dat de recreant het verblijf zo prettig mogelijk maakt.

Meer vaarrecreanten leggen aan in de Passantenhaven vanwege de nieuwe vaarverbinding Erica – Ter Apel, de centrumontwikkeling van Stadskanaal en Musselkanaal en vanwege de gerichte promotie over Musselkanaal.

Het dorp heeft een aansluiting op de landelijke knooppuntenroute voor fietsers in combinatie met het Toeristisch Overstappunt. Van hieruit beginnen diverse wandel- fiets en rutterroutes. Zo is er bijvoorbeeld een wandelroute die de verschillende groengebieden van Musselkanaal met elkaar verbindt.

De jaarlijkse festiviteiten, de stoomtrein van de STAR en de camperplaats trekken elk jaar meer bezoekers door de gerichte promotie.

STAR terrein als verblijfsgebied

Het STAR terrein is de plek waar 'reizigers' van de toeristische stoomtrein in- en uitstappen. Tijdens de reis en bij aankomst zien ze het karakteristieke veenkoloniale gebied. Vervolgens wandelen de bezoekers richting het station, de uitkijktoren, het aangrenzende recreatiegebied of via het wandelpad langs het Havenplein richting het centrum. Het centrum en het STAR terrein zijn op een zichtbare manier met elkaar verbonden.

Afbeelding 4.3: De stoomtrein van de STAR.